

2/2007

BESKYDY

zpravodaj chráněné krajinné oblasti

OŠETŘOVÁNÍ DŘEVIN

**LESNÍK, KTERÝ FANDÍ DĚTEM
A NECHCE LANOVKU NA LYSOU**

**PŘÍRODNÍ PAMÁTKA VODOPÁDY
SATINY**

**O OCHRANĚ OBOJŽIVELNÍKŮ
V BESKYDECH**

**PROJEKT NA ZÁCHRANU KARPATSKÝCH
LUK V BESKYDECH POKRAČUJE**

DŮL FRENŠTÁT

**ACTAEA – SPOLEČNOST PRO PŘÍRODU
A KRAJINU**

Vážení čtenáři,
po letošní teplé zimě, která mnohdy ani jako zima nevypadala, s napětím očekáváme příchod jara. Jaké bude? Teplé? Studené? Deštivé? Suché? Nezasype nakonec všechny květy sníh? Uvidíme. Jedno je ale jisté. Jaro bude a s ním v přírodě proběhnou ty nejúžasnější změny. Vše vypučí, rozkvetne, ptáci se rozezpívají a tůně ožijí kvákáním žab. A tato jarní témata Vás také budou provázet při čtení tohoto zpravodaje. Povíme si něco o jarních družích rostlin, o ošetřování stromů nebo třeba o obojživelnících. Víte, že právě obojživelníci patří mezi světově nejohroženější skupinu živočichů? A víte, že Beskydy byly zařazeny mezi evropsky významné lokality zajišťující mimo jiné i ochranu čolka karpatského a kuňky žlutobřiché?

Dovoďte mi, abych Vám za všechny, kteří se podíleli na vydání tohoto čísla, popřál příjemné chvíle strávené při jeho čtení a spoustu hezkých zážitků z toulek jarní přírodou.

František Jaskula

JARO V TRÁVĚ A KORUNÁCH STROMŮ

Z trávy vyletuje první hmyz, ze zimních nor nesměle vylézají hraboši. V lesích se začal zrána a večer ozývat melancholický zpěv drozda brávníka. Přišlo jaro. V listnatých lesích už vykukují sněženky, nejznámější poslové jara. Spolu s nimi vylézají u potoků palice nahlučených listenů a květů devětsilů. Objevují se hned po odtání prvního sněhu. Stvol s hroznem nektarodárných květů je první potravou pro zimou vyčerpané včely, čmeláky i další hmyz. Teprve po odkvětu devětsil vytváří velké listy, lidově zvané „lopuchy“.

K prvním jarním kvítkům patří také šafrány, neboli krokusy. V České republice dnes přirozeně rostou pouze dva druhy šafránů – šafrán bělokvětý a šafrán karpatský. Šafrán bělokvětý najdeme hned na několika místech (nejblíže v Lačnově a Pozdřechově). Šafrán karpatský je u nás znám pouze ze tří lokalit, dvě z nich jsou v Beskydech. Asi nejznámější je přírodní památka „Zubří“, kde divoké šafrány rostou v soukromé zahradě.

Na jaře kvetou také všechny naše stromy a keře. Že jste si nikdy nevyšli,

devětsil bílý

že by smrk kvetl? Najděte si strom s větvemi nízko u země. Určitě uvidíte malé, až 1 cm velké šištice – to jsou nahlučené samčí květy. Nejprve jsou červené, po otevření žlutavé pylem. Samičí květy, uspořádané také v šištici, jsou velké asi 2 cm a sedí na větvíčkách v horní části koruny. Po opylení a oplození se proměňují v šišku se semínky.

Také olše, bříza, topol, vrby či habr patří k větrosnubným rostlinám, tj. takovým, které jsou opylovány větrem. Kvetou proto brzy na jaře, ještě před rašením listů. Pylová zrna se snáze dostávají neolštěnou korunou k samičím květům. Samičím květenstvím u těchto listnatých stromů nejsou však šištice, ale všem dobře známé jehnědy.

Na loukách, pastvinách i v lesích otevírají květeně bránu žluté petrkličce. Následují je bílé sasanky, modrofialové plicníky, křehké bílé květy zapalice, sytě žluté blatouchy na mokřadech, fialové dymnivky a žluté křivatce, vzácné divoké modrávce ladoňky... Kvetou vždy jen krátce. Vydejme se proto obdivovat je, vždyť další příležitost přijde až za rok.

Marie Popelářová

PÉČE O BESKYDSKÉ LOUKY A PASTVINY V ROCE 2007

S příchodem jara nastanou vlastníkům nelesních pozemků tradiční radosti a starosti spojené se sečením a další údržbou luk a pastvin. Část z nich pravděpodobně využije dotací poskytovaných ministerstvem zemědělství prostřednictvím zemědělské agentury. Na údržbu pozemků v Chráněné krajinné oblasti Beskydy lze ale požadovat i dotace od ministerstva životního prostředí, jejichž poskytnutí zprostředkovává Správa CHKO Beskydy. Obzvláště pokud se jedná o pozemky v 1. zóně CHKO (to jejich majitelé již většinou vědí), v přírodních rezervacích a památkách nebo se jedná o lokality s výskytem chráněných druhů rostlin (např. orchidejí) a živočichů (např. motýla modráška černoskvrnného).

Oproti předchozím rokům chce Správa CHKO letos podpořit péči o drobné luční mokřady, které často zůstávají nepokoseny, dále opuštěné pasínky nebo lesní lemy. Cílem je právě zlepšení životních podmínek drobných živočichů, především bezobratlých (motýlů, brouků, čmeláků, ...). Na místě je upozornění, že na jeden pozemek většinou nelze pobírat dotace zemědělské současně s „ochranářskými“ – výjimkou jsou případy, kdy Správa CHKO požaduje „nadstandardní“ provedení prací – např. ruční sečení tam, kde by šlo využít i mechanizace

nebo výřez náletu. V tomto případě Správa CHKO může doplatit rozdíl.

Bližší informace o poskytnutí příspěvků z tzv. Programu péče o krajinu MŽP poskytnou na Správě CHKO Beskydy Ing. Milan Škrott (tel. 571 654 293, kl. 22, e-mail: milan.skrott@nature.cz) nebo Ing. Dana Morcinková (tel. 571 654 293, kl. 23, e-mail: dana.morcinkova@nature.cz). Směrnice MŽP, podle které jsou příspěvky poskytovány, bude zveřejněna na www.nature.cz

Jiří Lehký

LESNÍK, KTERÝ FANDÍ DĚTEM A NECHCE LANOVKU NA LYSOU

Rozhovor s Ing. Jiřím Silvestrem, ředitelem Krajského inspektorátu Lesů České republiky ve Frýdku - Místku.

Co pro Vás znamenají Beskydy? Které místo zde máte nejraději?

Jsem velký patriot Moravy a Slezska a vnímám Beskydy jako jednu z jejich nejhezčích a lesnický nejzajímavějších částí. Na mé profesní cestě lesníka mě to vždycky táhlo spíše do kopců, takže zhruba po 15 ti letech, které jsem strávil na Valašsku a v Bílých Karpatech se mým dalším působištěm staly beskydské hory. Po 11 ti letech, které jsem v nich doposud strávil, si už těžko svůj život umím představit někde jinde. Jsou pro mě místem, kde z části pracuji, kde žije má rodina, kam se každý den vracím. Užívám si Beskyd, jejich krásy a majestátu, samozřejmě včetně všech jejich vrtochů, hlavně s počasím, které je mnohdy ne právě příjemné a příznivé. Nicméně to samozřejmě k horám, zvláště k Beskydům, patří. A místo, které mám nejraději - určitě údolí říčky Mohelnice s navazujícími svahy Lysé hory a Travného, kde jednak bydlím, kde jsem dřív pracoval na Lesní správě a kde se i dobře cítím.

Jaký je Váš největší úspěch ve vztahu k Beskydským lesům?

Asi vás překvapím, ale nebudu se zmiňovat o lesnických činnostech, které jsou každodenní náplní mé práce. Není to úspěch, který by byl

S LČR spolupracuje ekoškola v Raškovících. (Foto z akce „Den s Lesy České republiky“)

již minulostí, ale úspěšné výsledky trvalé práce s dětmi, hlavně v kategorii školního věku, kde máme zvláště v posledních letech my dospělí obecně velký dluh. Mnohdy se přesvědčuji, při každodenním kontaktu s lidmi v lese, že je v podstatě zbytečné ty starší o něčem přesvědčovat, protože už jsou buď vychovaní nebo nevychovaní a jejich ochota se přizpůsobit je minimální. U našich dětí je to ovšem úplně o něčem jiném. Jako podnik spravující státní majetek jsme se na tuto oblast práce hodně zaměřili a myslím, že se nám i daří, přičemž důležité jsou i finanční prostředky, které do této sféry vzdělávání z úrovně Lesů ČR putují - bez těch by to pochopitelně nešlo. Výrazně pozitivní výsledky můžeme sledovat například v Raškovících. Raškovická ekoškola má vynikající úspěchy nejen regionální, ale i republikové a mezinárodní. Získala v tomto směru již mnohá ocenění, ale i zvukné jméno včetně titulu „Ekoškola roku v ČR“ a myslím, že děti naší spolupráci vítají a oceňují.

Co podle Vás Beskydy nejvíce ohrožuje?

V Beskydech se dlouhodobě projevuje bezprostřední návaznost tohoto pohoří na průmyslovou ostravsko-karvinskou aglomeraci, která významně ovlivňuje již celá desetiletí čistotu ovzduší beskydských hor a jejich intenzivní využívání v oblasti rekreace. Co se týče lesnictví, jedná se o hodně komplikovaný, v posledních letech často odborně diskutovaný problém. Jak na úrovni výzkumných ústavů, tak i na specializovaných pracovištích vysokých škol bylo vypracováno několik studií, které ve svých závěrech určují jako zásadní problém Beskyd stejnou příčinu. Jde o poměrně složité klimatické poměry, kdy pro poslední desetiletí charakteristické přivalové srážky způsobují na jedné straně až vyplavování živin z půdy, ale na straně druhé i časové vláhové deficity. Při tomto nedostatku vody pak přestává fungovat transport živin a stopových prvků, které se zvláště ve vegetačním období nedostanou včas do nadzemních a asimilačních orgánů rostlin. To se následně projevuje jejich chřadnutím, usycháním a jejich oslabenou schopností čelit chorobám a hmyzím škůdcům. Evidujeme značný podíl porostů, které jsou takto plošně napadeny a dochází - dá se říct - k jejich odumírání. Velice složitým fenoménem posledních let je i václavka, která se hlavně na LS Jablunkov projevuje mimořádně intenzivně a dochází k plošnému usychání a chřadnutí hlavně smrkových porostů. Máme z toho velké obavy, byť ten stav není tak špatný jako například v sousedním Polsku nebo na Slovensku a v letošním roce se chystáme věnovat tomuto problému velkou pozornost.

OŠETŘOVÁNÍ DŘEVIN

Řez dospělých stromů

Řez patří mezi nejběžnější zásahy při péči o strom. Řez jako pěstební zákrok provádíme u různých skupin dřevin odlišným způsobem. Jehličnany většinou řez nevyžadují, listnaté dřeviny vyžadují pravidelný a častější ořez během celého svého životního cyklu. Neodborný řez může způsobit nezvratné poškození, které bude ovlivňovat strom po celý jeho život nebo život stromu výrazně zkrátí.

Důvody pro řez

Jelikož každý řez má potenciál negativně ovlivnit charakter růstu stromu, neměla by být odříznuta žádná větev bez objektivního důvodu. Zásahy do korun dospělých stromů by měly být prováděny postupně a v delším časovém intervalu. Správný řez, s porozuměním biologie stromu, zachovává strom v dobrém zdravotním stavu a zaručuje optimální míru provozní bezpečnosti. Dobrý řez dokáže taktéž zvýraznit estetický a ekonomický přínos stromu pro okolní prostředí.

Vhodné období pro ořez

- první polovina vegetace, tzn. přibližně od března do června (nejvhodnější při realizaci obvyklého zdravotního řezu. Je to doba, kdy strom na vzniklé poranění ihned reaguje a kdy jsme schopni rozlišit, které větve jsou suché, málo vitální apod.)
- koncem zimy a předjaří (při realizaci speciálních řezů, kdy dochází k odstraňování většího množství živé hmoty (řezy tvarovací, silnější redukční řezy apod.)
- tzv. plačící stromy (bříza, javor, ořešák, habr) mají v předjaří tendenci k silnému mizotoku tzv. krvácení. Ořez by měl být prováděn v době vegetace, nejdříve po úplném vytvoření listového aparátu.
- celoročně bez vlivu na zdraví stromu (řez bezpečnostní a řez suchých větví)
- řez provádět v co nejnižším stáří jedince resp. jeho řezané části

Nevhodné období pro ořez

- počátek období vegetačního klidu
- při trvalejší teplotě nižší než -5°C , resp. hrozí-li ještě její výskyt

Jak hodně může být řezáno?

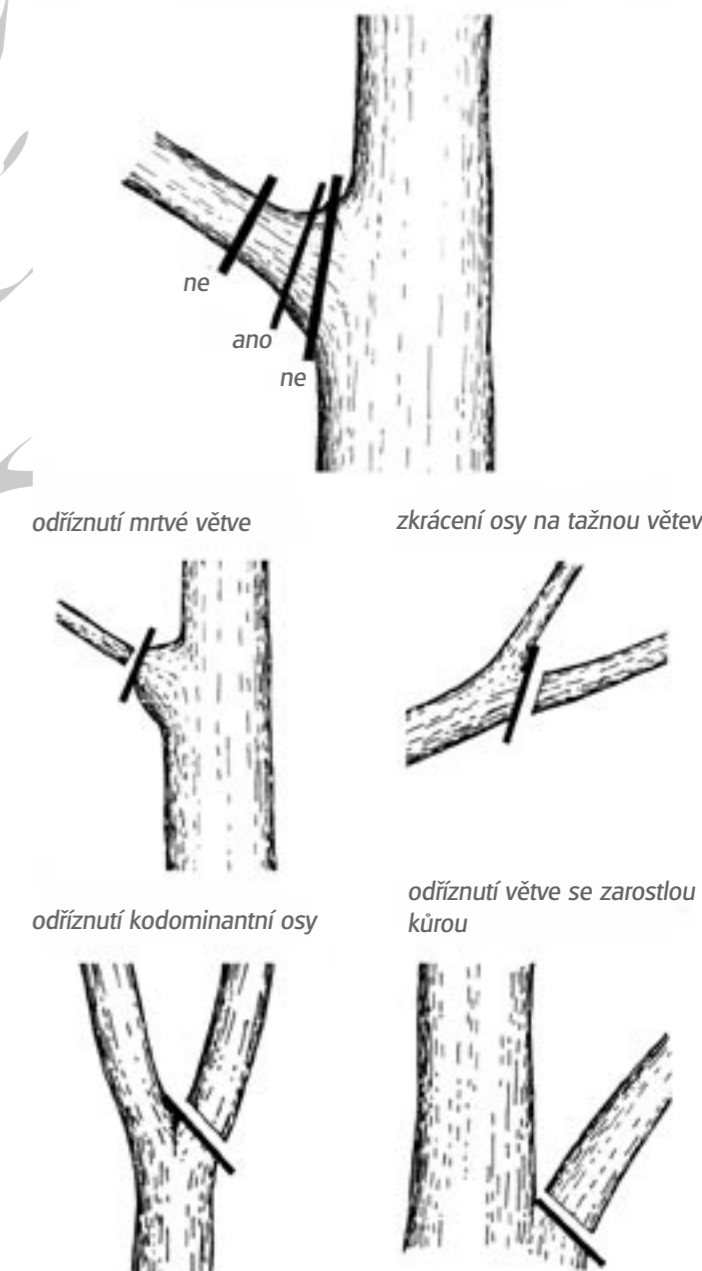
Množství živých větví, které může být odebráno řezem, aniž by došlo k poškození stromu, záleží na velikosti, druhu, vitalitě a věku stromu. Taktéž záleží na objektivních potřebách řezu. Pravidlo je pamatovat si, že strom se snadněji vzpamatuje z poškození po odříznutí několika malých větví než po odříznutí jedné velké. Je velmi důležité zachovávat rovnoměrné rozmístění listové plochy v rámci celé koruny, podél velkých větví a ve spodní části koruny. Odstraňování obrostu posouvá těžiště směrem od kmene, tím vznikají dlouhé větve náchylné ke zlomení.

Čím je strom starší a větší, tím má obvykle menší energetické zásoby, které může použít na uzavírání ran po řezu a obranu před hnilobami. Řez dospělých stromů by se z těchto důvodů měl omezit pouze na odstraňování nebezpečných a suchých větví.

Správné provedení řezu

Rovina správného řezu větve má být vedena těsně za větvevním límečkem (místo zesílení větve v místě jejího nasazení na mateřský stonek). Větvevní límeček se skládá z pletiv kmene nebo příslušné větve vyššího řádu a tato pletiva nesmí být poškozena nebo odříznuta. Na suchých větvích může dojít k růstu kalusu po větvi a posunutí límečku dále od kmene, při odstraňování suché větve nesmíme poranit živá pletiva kalusu (viz. obrázek).

způsoby vedení řezu

Jak vidíte budoucnost Lysé hory? Souhlasíte s lanovkou?

Budoucnost Lysé hory vidím jako budoucnost nejvyšší hory Beskyd, tedy se všemi klady, které s sebou tato skutečnost nese, ale taky se všemi záporry. Lysá bude vždy předmětem nejrůznějších bojů zájmových skupin, ať už budou jejich záměry a cíle jakékoliv. Zcela určitě si však zaslouží, aby hrála podstatně důstojnější roli, než je tomu v současnosti. I když se prostředí hlavně v oblasti vrcholu v posledních letech z části zlepšilo, přesto mám pocit, že by si Lysá hora zasloužila něco lepšího. Její budoucnost nikdy nebude budoucností velkého rekreačního nebo lyžařského střediska, o tom jsem přesvědčen. Tato hora, svým habitem, svým tvarem, prostě něco takového neunes. A co se týče lanovky, myslím si, že ta by ve svém důsledku nic nevyřešila, naopak by Lysé jako takové jenom ublížila. Jsem odpůrcem jakýchkoliv lanovek na Lysou horu, protože se nedomnívám, že jejich realizace by horu nějak zásadně zvýraznila a učinila atraktivnější. Zastávám názor, že současné standardní možnosti, jak se dostat na vrchol, naprosto vyhovují. Dokonce SCHKO Beskydy ustoupila i v tom, že dnes jezdí přímo až k vysílači v letních měsících pravidelně autobus, takže i ten, kdo není schopen fyzicky zvládnout výstup, se tam může podívat a to považuji za úplně dostačující. Takže lanovku a její výstavbu vidím z uvedených důvodů jako věc zbytečnou a vzhledem k vysokým nákladům a k možným problémům s odlesněním i nereálnou.

Vnímáte Správu CHKO Beskydy spíše jako protivníka nebo partnera?

Pokud bych vnímal Správu CHKO Beskydy jako protivníka, tak už by muselo mezi námi vzájemně dojít k nějakým neřešitelným konfliktům a střetům. Je samozřejmě normální - byť náš cíl je když ne stejný tak velmi podobný - že se naše názory mnohdy různí. Tak jak je tomu u partnerů, tak jak je tomu u přátel i v běžném životě. Pochopitelně to neznamená, že když máme na věc jiný názor, nenajdeme společnou řeč a nebudeme schopni se vydat společnou cestou. Zvláště v posledních letech mám naopak pocit, že se to docela daří. Je nutné si vzájemně vyhovět, ale samozřejmě taková vstřícnost má své hranice jak pro Správu CHKO v rámci ochrany přírody, tak pro nás v rámci správy státního majetku. Máme svoje představy o hospodaření ve státních lesích, ze kterých ustupovat nechceme a potom logicky dochází s kolegy ze Správy CHKO Beskydy k neshodám, které musíme řešit. Zatím ale nemohu říci, že by nastala situace, kdy bychom se zásadně nedomluvili. Vnímám Správu CHKO jako protivníka by bylo hodně špatné, protože mnohdy se zdá, že jsme jediní, společně dohromady, kterým na našich lesích a na našem životním prostředí ještě záleží. Takže by bylo nesmyslné vzájemně se sebe zbavovat jako partnera a stavět se do role protivníka.

Ing. Jiřího Silvestra se ptala Petra Vlčková

Lízanec – špatně provedený řez, zasahující až za větvní límeček násilně zraňující dřevo větve, kterou chceme zachovat. Ta je pak vystavena okolí a infekčnímu tlaku patogenů.

Věšák – vzniká řezem, u něhož nebyla zcela odstraněna větev, její část zůstává a brzdí tak zavalení rány. Zbytek odumřelé větve je místem pro průnik patogenů.

Jestliže odstraňujeme silnější větev, musíme zredukovat její hmotnost, aby nedošlo k jejímu zatržení. Toho docílíme tzv. řezem „na třikrát“ prvním řezem nařídíme větev odspodu cca 25–30 cm od větvního límečku. Druhý řez vedeme z vrchní strany, přímo nad spodním zářezem nebo několik cm od něj směrem od kmene stromu. Tím odlehčíme větev na 25–30 cm velký pahýl, který pak konečným řezem odřízneme za větvním límečkem aniž by došlo k jeho poškození.

odříznutí silnější větve na třikrát

špatně

ZÁKLADNÍ TYPY ŘEZŮ

Řez výchovný

Cílem je vytvoření pevné kostry koruny přirozeného charakteru, či dle předpokládané funkce pozměnění – např. k zajištění dostatečně vysoké báze koruny neomezující provoz. Chybou bývá odstraňování již příliš silných výhonů, zbytečné odstraňování nebo zkracování terminálu, ale také pozdní odstranění spodních větví způsobující velké řezné rány. Na trvalém stanovišti se provádějí cca do 10 – 20 let věku stromu a potom postupně a plynule přecházejí do řezů udržovacích.

Řez zdravotní

Nejběžnější a v současnosti nejvíce používaný, jehož cílem je vysoká a dlouhodobá funkčnost stromu a minimalizace jeho negativního působení na okolí. Postupně odstraňujeme větve suché, poškozené, nemocné, nevhodně postavené, chybně větvené a provozní bezpečnost ohrožující. Chybou bývá schématické odstraňování všech výmladků uvnitř starších stromů.

Řezy redukční

Jedná se o kategorii více druhů řezů jejichž výsledkem je redukce velikosti koruny stromu. Jsou to speciální řezy prováděné zejména z objektivních důvodů omezení velikosti koruny směrem k překážce (dům, nadzemní vodiče el. vedení apod.), zvýšení stability stromu (zmenšení náporové plochy větru, posunutí těžiště, odlehčení části koruny), symetrizace koruny aj. Redukce koruny nesmí být příliš radikální a musí zohledňovat možnosti daného stromu na daném stanovišti

a jeho aktuální vitalitu. Tento řez je vhodné rozložit do několika let. Redukční řez zachovává v maximální míře přirozený habitus a integritu koruny. Zvláštní kategorií redukčních řezů jsou řezy prosvětlovací, symetrizační, stabilizační apod.

Řez sesazovací neboli dekapitace

Jedná se o značně destruktivní typ řezu, způsobující zásadní a trvalé poškození stromu. Lze použít pouze v případě akutního nebezpečí statického selhání stromu, a to tehdy, nelze-li jej z různých důvodů rovnou odstranit. Tímto řezem pouze předcházíme nebezpečí. Tento řez zcela deformuje přirozenou architekturu stromu, výrazně snižuje jeho vitalitu a perspektivu existence a vytvořením pahýlu po odřezání větve nebo vrcholu odkrýváme místo vhodné pro vniknutí infekce způsobené hmyzem nebo houbami. Ve větvích se pak vytvářejí dutiny a šíření infekce do kmene postupuje velmi rychle. Stromy ztrácejí stabilitu a jejich zdravotní stav se zhoršuje. Po tomto řezu musí následovat odstranění celého stromu. Tento řez nelze provést u všech dřevin, ale pouze u krátkověkých dřevin s výraznou kmenovou a korunovou výmladností jako jsou topoly a vrby.

dekapitace

Při řezu, kdy zásadním způsobem zredukujeme rozměry koruny se výrazně zvyšují finanční a pracovní nároky na následné ošetřování těchto dřevin. Představa, že je tomu naopak, je chybná. Vzhledem k tomu, že řez omezující rozměry koruny dřeviny poškozuje, může být v případě neoprávněnosti zásahu vyvozen příslušný postih v souladu se zákonem - za poškození dřevin může orgán ochrany přírody uložit pokutu až do výše 100 000 Kč fyzické osobě a až do výše 1 000 000 Kč právnické osobě.

Nevhodně ošetřené lípy (dekapitace)

Neodborný, nedůvodný a nepřiměřený ořez dřevin bývá jedním z nejčastějších způsobů poškození dřeviny.

Ošetřování řezných ran

I když se na ošetření ran vzniklých řezem pomocí různých přípravků v současné době názory v odborné veřejnosti liší, lze se přiklonit k názoru zatírat rány bezprostředně po ořezu, kdy strom nasaje vzduch včetně virů, bakterií, plísní a spor hub, příp. zatírat i starší rány, aby odumřelé dřevo nevyhnilo a nevytvářela se dutina, která znemožňuje hojení ran. Používat by se měly povolené přípravky na ochranu dřevin (stromový balzám, Pelacol, Ibefungin apod.). Přípustné jsou i fermežové barvy nebo Luxol s přídavkem fungicidu (3–5% koncentrace). Nutno si ale uvědomit, že zásadní význam na správné hojení řezných ran má správně vedený, hladký a čistý řez.

Řez stromů, zejména těch velkých, je nebezpečná činnost vyžadující speciální znalosti, vybavení a dovednosti. Jestliže je nutné k provedení řezu pracovat ve výšce nebo používat speciální vybavení (motorové pily, plošinu aj.) je nejlepší zadat tuto práci odborníkům pro péči o stromy – arboristům.

Kdo by se chtěl o ořezech dřevin dozvědět víc informací, najde je např. v knihách: Kolařík J. a kol., Péče o dřeviny rostoucí mimo les – I, Vlašim 2003, příp. Gregorová B., Řez dřevin ve městě a krajině, Praha 2000 nebo na internetové adrese www.arboristika.cz a na stránkách www.valasskakrajina.cz

Jaroslav Müller

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA SKALICKÁ MORÁVKA

Skutečná tvář řek je k vidění v současné krajině spíše vzácně. Výjimkou není ani jinak malebné Podbeskydí, kde lidé krajinu odjakživa přetvářeli ku prospěchu svých potřeb. Řeky se svými povodněmi byly vždy překážkou na cestě k pocitu bezpečí a blahobytu, proto se je člověk snažil spoutat necitlivými úpravami a postupně tak vtiskl řekám tvář zcela novou, cizí. „Jak velký může asi ten rozdíl být?“ ptáte se. Pro odpověď se stačí projít řečištěm Morávky mezi Raškovcemi a Nošovicemi. Za hradbou vegetace, kterou je potřeba zejména v létě cestou ke korytu překonat, jako by ztrácíte kontakt s běžnou realitou a ocitáte se v realitě zcela nové, realitě organicky pulzující divočiny. Scenérii rozsáhlých šterkových lavic z bílých valounů, mezi kterými protéká křišťálově čistá voda rámuje do nebes vrůstající vrcholky Beskyd. Necelých 5 kilometrů toku nazývaného „Skalická Morávka“ zde reprezentuje poslední zbytky původního typu toku v Beskydech – tzv. šterkonosný divočící tok – pro který je typické větvení koryta ve šterkových náplavech bez vegetace. Řečiště tak svou podobu mění doslova z roku na rok.

Beskydy díky svým geologickým podmínkám byly vysokou četností výskytu divočících toků zcela ojedinělé, do současnosti se jich však zachoval jen nepatrný zlomek. Současná hodnota území Skalické Morávky proto spočívá právě ve svědectví o fenoménu divočících toků v Beskydech, neméně pak také ve výskytu ohrožených druhů živočichů a rostlin vázaných na specifické podmínky. Je proto potěšující, že po dlouhých přípravách bylo území dne 23. 11. 2006 vyhlášeno národní přírodní památkou.

Petr Birklen

PŘÍRODNÍ PAMÁTKA VODOPÁDY SATINY

Přírodní památka Vodopády Satiny je nejmladším chráněným územím v Beskydech – byla vyhlášena v listopadu 2006, na katastru obce Malenovice, v nadmořské výšce okolo 500 m n. m. Její rozloha není příliš velká (8,76 ha), ale co do rozmanitosti živé i neživé přírody je její hodnota vysoká. Potok Satina, který je hlavním předmětem ochrany, pramení v severozápadní části masivu Lysé hory a protéká přírodní rezervací Malenovický kotel, na kterou nová přírodní památka navazuje.

Koryto potoka Satina je výjimečné hlavně z hlediska geologického a geomorfologického. Jedná se o sklaní koryto, které je v Karpatech vzácné. Díky vodnímu proudu, který působí na flyšové horniny vystupují odolnější, tzv. godulské pískovce. Vznikají tak zajímavé kaskády, peřeje a vodopády.

Na hůře přístupných svazích se zachovaly poměrně přirozené jedlobukové lesy s příměsí smrku a dalších dřevin či druhově bohaté suťové lesy. Dnes poměrně vzácná jedle bělokorá nachází v údolí potoka příznivé růstové podmínky. V některých částech této památky můžeme objevit i původní lesní keře, jako zimolez černý nebo růži převislou. V suťových lesích se daří měsíčnici vytrvalé. Především v okolí potoka bylo nalezeno mnoho druhů mechorostů, některé také kriticky ohrožené.

Na tomto území byl proveden podrobný průzkum vodních živočichů. Stejně jako u PR Bučací potok či PR Malenovický kotel, zde byl zjištěn výskyt drobných, vzácných vodních živočichů - chrostíků (např. *Plectrocnemia brevis* a *Wormaldia coptiosa*). Můžeme zde najít modře zbarveného plže - modranku karpatskou.

Svažitost a nepřístupnost některých částí území omezovaly lidskou činnost. V nižších částech území však probíhala v minulosti v lesích pastva dobytka a zřejmě se zde i těžila železná ruda. Později se v lesním hospodářství prosazovala výsadba smrku na úkor ostatních dřevin.

Cílem ochrany je především ponechat koryto potoka Satina přirozenému vývoji a snižovat podíl smrku s podporou přirozené obnovy lesa. Udržování vysokých stavů zvěře tuto obnovu zhoršuje. V rámci Naučné stezky Lysá hora je na hranici památky umístěn panel se zajímavostmi o tomto území. Do budoucna Správa CHKO Beskydy počítá s částečným zpřístupněním památky pro turisty.

Petra Vlčková, zdroj: Plán péče o Přírodní památku Vodopády Satiny

zimolez černý

růže převislá

modranka karpatská

O OCHRANĚ OBOJŽIVELNÍKŮ V BESKYDECH

Stejně jako v jiných oblastech, tak i na území CHKO Beskydy patří obojživelníci obecně k nejohroženějším živočichům. Dospělí jedinci často hynou pod koly aut na silnicích, zatímco ke ztrátám na jejich vývojových stádiích (vajíčka, pulci) dochází kvůli úbytku lokalit vhodných k rozmnožování a následnému kladení snůšek na nepříznivá místa.

Migrační trasy

Ohrožení motorovými vozidly při přecházení silnic se týká především skokana hnědého (*Rana temporaria*), v menší míře i ropuchy obecné (*Bufo bufo*). K masové likvidaci žab dochází tam, kde dospělá zvířata musí překonávat frekventované údolní komunikace, aby se dostala ze zimovišť v korytě toků a jejich okolí do tůní a jezírek, v nichž se rozmnožují. V současné době se Správa CHKO Beskydy podílí na záchraně migrujících obojživelníků v obcích Horní Lomná, Řeka, Oldřichovice a Hutisko-Solanec. Umísťování zábran kolem dotčených úseků silnic, sběr a záchranný přenos žab provádějí nevládní organizace nebo místní občané z finančních prostředků Programu péče o krajinu, v ojedinělých případech pracovníci Správy.

Problémy s nádržemi

V době hromadného tahu někdy záby cestou ke své rozmnožovací lokalitě napadají do nádrží s kolmými stěnami a zůstanou zde uvězněny. V období 2005–2006 zajišťovali pracovníci Správy CHKOB záchranu obojživelníků z nevyužívaného koupaliště ve Velkých Karlovicích a z bazénu u RS Javor v obci Řeka. Skutečnost, že téměř každá lokalita se stojatou vodou je atraktivním biotopem pro obojživelníky, by měla být brána v potaz při budování všech nových víceúčelových nádrží (protipožární nádrže, nádrže na zasněžování sjezdovek aj.). Je nutno počítat s jejich vhodnou úpravou tak, aby se nestaly pastí pro místní populace obojživelníků, ale i pro ostatní volně žijící živočichy.

Přenášení skokanů hnědých zpoza zábran u silnice do jezírka.

Vývojová stadia skokanů hnědých a ropuchy obecné vázaných rozmnožováním na zátopová území velkých vodárenských nádrží (Šance, Morávka, Stanovnice aj.) jsou decimována při poklesu vodní hladiny v jarním období. Na obnažených březích a dně lze pravidelně vidět povlaky vyschlých žabích vajíček. Nadále se vyskytují případy, kdy někteří rybáři místních organizací Českého rybářského svazu vypustí své chovné rybníčky na jaře, právě v době, kdy se do nich stahují skokani a ropuchy. I do malých a mělkých nádrží jsou často vysazovány ryby, které pak zahubí většinu pulců žab a larev čolků. Je nezbytné trvale sledovat stav tůní vybudovaných v dřívějších letech, protože se časem zazemňují a přestávají být funkční.

Lesní biotopy

Více pozornosti by mělo být věnováno biotopům obojživelníků v lesích. Mnoho trvalých louží na nezpěvněných lesních cestách a tůní a mokřadů kolem nich zaniklo a zaniká při úpravách těchto komunikací. Velmi obezřetně by měly být posuzovány záměry úprav turistických a lyžařských tras. Pokud jsou tyto zásahy spojené s odvodněním a zpevněním všech zamokřených míst kolem komunikací, doplatí na ně především

mnoho druhů drobných živočichů včetně obojživelníků. Takto byla na podzim v roce 2005 poškozena část hřebenového chodníku ve Vsetínských vrších. Obnova mokřadů nařízená Správou CHKOB investorovi pak není v praxi vůbec jednoduchá.

Ochrana obojživelníků je důležitá nejen pro zachování jednotlivých druhů jako součástí naší přírody, ale i pro jejich význam v potravním řetězci. Žáby, čolci a mloci jsou důležitou potravou pro jiné druhy (plazi, čápi, vydry atd.). Velkou pomocí populacím obojživelníků by znamenala evidence a údržba jejich rozmnožovacích lokalit a vytváření nových (drobné trvalé tůňky).

Pokud víte o kritických místech migrace obojživelníků, kontaktujte prosím Správu CHKO Beskydy.

RNDr. Dana Bartošová

PROJEKT NA ZÁCHRANU KARPATSKÝCH LUK V BESKYDECH POKRAČUJE

Projekt „Zachování biologické rozmanitosti trvalých travních porostů v pohoří Karpat v České republice prostřednictvím cíleného využití nových zdrojů financování Evropského společenství“, financovaný z prostředků UNDP – GEF, o kterém jsme vás již informovali v 1. čísle zpravodaje (2006), pokračuje i letos a v průběhu roku se o něm budete dále dozvídat. Cílem projektu, který se vztahuje na území CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty, je podpora šetrného obhospodařování druhově bohatých travních porostů.

Na jaře 2006 bylo zahájeno mapování rozšíření významných a cenných druhů rostlin a živočichů na území obou CHKO a již v současné době se objevují nečekané a pozoruhodné výsledky související s výskytem vzácných a ohrožených rostlinných a živočišných druhů. Na třech lokalitách (Pulčín, Kýchová, Losový) byly založeny experimentální plochy a probíhá zde monitoring vlivu různých managementových zásahů (pastva, pastva s vypalováním, kosení a ponechání ladem) na trvalé travní porosty.

Komunikace se zemědělci

V současné době probíhá na celém území dotazníkové šetření, v rámci kterého jsou dotazováni zemědělci hospodařící v oblasti Beskyd a Bílých Karpat. Šetření probíhá v terénu, na jednotlivých farmách. Při vyplňování dotazníku se často rozpoutá široká diskuze o problémech při hospodaření, získávání dotací z fondů EU a řešení odbytu produktů z chovu ovcí, koz a skotu. Společně se zemědělci se hledají možnosti řešení těchto problémů. Už teď je zřejmé, že přínosem pro projekt nebude pouze vyhodnocení odpovědí z dotazníku, ale zejména množství zajímavých nápadů a myšlenek vzešlých z každého setkání s farmářem.

V rozhovorech s místními lidmi se stále častěji objevuje problém nefungujícího odbytu produktů z chovu ovcí a koz a nespokojenost se současnou dotační politikou MZe. Na základě připomínek ze strany zemědělců a zhodnocení dopadů současných Agroenvironmentálních opatření (AEO) na krajinu ze strany orgánu ochrany přírody, by mělo dojít k revizi těchto dotačních titulů. Připomínky k jednotlivým opatřením jsou v současné době předány odpovědným osobám na MZe.

Problémy s odbytem ovčích produktů

Projekt se snaží ve spolupráci se Svazem chovatelů ovcí a koz řešit problémy spojené s odbytem jehněčího a skopového masa, mléčných výrobků, ovčích kůží a vlny. Uskutečnilo se několik propagačních akcí na podporu poptávky kupujících a seznámení veřejnosti s jednotlivými produkty z chovu ovcí (ochutnávky

masa, ovčích sýrů, kurzy šití papučí, předení a barvení vlny). Ukázalo se, že zájem o toto zboží je veliký, ale běžný spotřebitel nemá možnost se k němu v prodejní síti dostat.

Jedním z příkladů, kdy poptávka převyšuje nabídku, je absence produktů z ovčího mléka na trhu. Současné nastavení hygienických norem je pro malozpracovatele tak přísné, že málokterý z chovatelů mléčných plemen ovcí má chuť a zejména dostatek finančních prostředků ke zřízení provozovny, která by vyhovovala všem hygienickým předpisům. I přesto, že poptávka po ovčích sýrech mnohonásobně převyšuje nabídku, chybí zde malé zpracovny, kde by se výrobky z ovčího mléka vyráběly. Jediný oficiální výrobce ovčích sýrů na území Beskyd, který dodává své výrobky do prodejní sítě, stačí stěží uspokojit poptávku po ovčích sýrech v nejbližším okolí, natož ve vzdálenějších oblastech a větších městech.

Také při řešení odbytu masa jsou velkým problémem chybějící zpracovatelské provozovny. V regionu Beskyd jsou to zejména jatka, kde by byla upřednostněna porážka malých zvířat. V rámci projektu se uskutečnila modelová porážka a zpracování masa ve dvou podnicích. S jedním z nich byla zahájena další jednání a přislíbena spolupráce při produkci výrobků z jehněčího a skopového masa.

V současné době je projektovým týmem zpracovávána analýza chybějících článků v odbytovém řetězci a hledají se zdroje, ze kterých by odbyt produktů z chovu ovcí a koz mohl být podpořen. Jedním ze zdrojů pro finanční podporu těchto chybějících článků by se v letech 2007 – 2013 mohl stát právě se rozvíjející Program rozvoje venkova.

Více informací najdete na stránkách www.foa.cz

Světлана Kulhánková

PROJEKT NAUČNÉ STEZKY JAVORNÍKY

Na začátku byl pohled na zarůstající hřeben a krásné výhledy, které mizí.

javorníky Co by se s tím dalo dělat? Jak upozornit místní obyvatele a turisty, že valašská krajina je jedinečná? Tak vznikl projekt Javornický hřeben – naše společné přírodní a kulturní dědictví. Jeho výsledkem byl průvodce po Javornickém hřebeni, výstava v Karlovském muzeu, informační tabule a získání názorů obyvatel regionu na stav a budoucnost valašské krajiny.

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ PODPOŘIL OCHRANÁŘSKOU OSVĚTU

„Rozvoj sítě environmentálních poradenských a informačních center Moravskoslezského kraje“. Tak se jmenuje dvouletý projekt, který byl zahájen na konci listopadu 2006 v Moravskoslezském kraji. Všech třináct partnerů spojuje společné poslání, a tím je rozvoj environmentálního vzdělávání a jeho přiblížení široké veřejnosti. ČSOP Salamandr je zapojen do aktivity „Ochrana přírody - podmínka nikoliv překážka regionálního rozvoje“. Organizace bude plnit cíle projektu za spolupráce Správy CHKO Beskydy a dalších partnerů projektu z oblasti ochrany přírody a krajiny, kterými jsou občanská sdružení ACTAEA - společnost pro přírodu a krajinu a HÁJENKA. Při řešení úkolů bude ČSOP Salamandr vycházet z dlouholetých zkušeností spolupráce se Správou CHKO Beskydy. Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Barbora Jůzová

Odtud byl už jen krůček k vytvoření Naučné stezky Javorníky (Actaea – společnost pro přírodu a krajinu ve spolupráci se Správami CHKO Beskydy a Kysuce a obcemi Javornického hřebene za finanční podpory Zlínského kraje), která vede z Lyského průsmyku na Bumbálku. Na zastávkách na hřebeni jsou umístěny kameny s krátkou informací na kovové tabulce a s reliéfem, znakem zastávky. Každá obec má svou informační tabuli, informační tabule jsou rozmístěny na nástupních místech na stezku. Ke stezce jsme vydali informační letáky a v současné době dokončujeme průvodce po Naučné stezce. Průvodce bude celobarvený, s množstvím fotografií a zajímavostí. Projekt je podpořen z fondu mikroprojektů Interreg IIIA.

Kateřina Kočí

KONEC KŘÍDLATKY V POVODÍ MORÁVKY?

Od začátku letošního roku je realizován v rámci programu Evropské unie LIFE III – Nature čtyřletý projekt „Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky“. Příjemcem grantu je Moravskoslezský kraj. Na jeho realizaci se podílejí partneři projektu: ČSOP Salamandr, Lesy České republiky, s. p., Povodí Odry, státní podnik, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (Středisko Ostrava a Správa CHKO Beskydy) a Plzeňský Prazdroj, a. s. Hlavním cílem projektu je záchrana lužních stanovišť v povodí řeky Morávky, biologicky a geomorfologicky cenného území, které je ohroženo invazním druhem rostliny - křídlatkou.

Projekt je spolufinancován Evropskou komisí a podporován Ministerstvem životního prostředí ČR a obcemi, nacházejícími se v projektovém území.

Roman Barták

Problémy v CHKO Beskydy napište nám Váš názor

1. Jaké významné problémy s dopadem na ochranu přírody a krajiny vnímáte na území CHKO Beskydy?
2. Které konkrétní aktivity je podle Vás na území CHKO Beskydy nutné řešit?

Napište nám své odpovědi do 3 týdnů po obdržení zpravodaje na e-mail: vecverejna@salamandr.info nebo na adresu: ČSOP Salamandr „věc veřejná“, Tylovice 1805, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm.

Projekt ochrana přírody a krajiny v Beskydech - věc veřejná si mimo jiné klade za cíl vytvořit strom problémů týkajících se CHKO Beskydy jako podklad pro jejich řešení. Projekt je spolufinancován Evropskou unií - programem Transition Facility.

Petra Vlčková

NĚKOLIK RAD PŘI OHROŽENÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Žádná lidská činnost by se neměla rozvíjet za cenu zhoršování životního prostředí. V případě zjištění, že dochází k poškozování životního prostředí je zde několik rad, jak postupovat a na koho se obrátit.

- Ve věcech veřejného pořádku a čistoty města (odvoz odpadků, černé skládky, nepořádek apod.) hledejte nápravu na **Městském (obecním) úřadě** nebo na **Městské policii**.
- Při **nadměrném hluku, vibracích a zápachu** se obraťte na **Městský (obecní) úřad** nebo na **Krajskou hygienickou stanici**.
- V případě zjištění **znečištění ovzduší** (např. nadměrně kouřící komín, pálení odpadu apod.) se obraťte na **Městský (obecní) úřad**.
- Zjistíte-li, že někde dochází k **znečištění vody** (např. chemikáliemi, ropnými produkty, splašky, močůvkou) k úhynu ryb apod. kontaktujte **Městský (obecní) úřad, Policii nebo hasičský sbor**.
- Při **znečištění půdy** (např. chemikáliemi, ropnými produkty apod.) se obraťte na **Městský (obecní) úřad** nebo na **Krajskou hygienickou stanici**.
- Zjistíte-li **kácení stromů** (o obvodu kmene nad

80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí) **nebo keřů** (v rozsahu plochy nad 40 m²) **rostoucích na nelesní půdě a jejich nevhodné ořezávání**, oznamte tuto skutečnost na **Městský (obecní) úřad, případně na Správu Chráněné krajinné oblasti Beskydy (dále jen SCHKO Beskydy)**. Pro okamžitý zásah volejte **Policii**.

Upozornění: I na soukromém pozemku je nutné ke kácení dřevin povolení.

- Dochází-li k zásahům, které prokazatelně nadměrně **poškozuji lesní půdu** (např. hluboké erozní rýhy) a k nežádoucímu hospodaření v lesích (holé seče nad 1 ha, velké poškození stojících stromů) obraťte se na **Městský (obecní) úřad** nebo na **SCHKO Beskydy**.
- Při **vypalování trávy nebo lesním požáru** informujte **Záchranou hasičskou službu a Policii**.
- V případě podezření, že **stavba vzniká bez povolení** nebo jinak než byla povolena kontaktujte **Městský (obecní) úřad** nebo **Krajský úřad**.
- Dochází-li ve vašem okolí k **týrání zvířat** (domácích nebo doma chovaných) nebo **nedovolenému lovu** apod. obraťte se na **Policii** nebo na **Krajskou veterinární správu**.
- Najdete-li v přírodě **poraněné zvíře**, obraťte se na **nejbližšího veterináře, Městský (obecní) úřad, SCHKO Beskydy**, nebo na **Stanici pro záchranu živočichů v Bartošovicích na Moravě**. V případě psů a koček na **Městskou policii**.

Upozornění: Naleznete-li zdravá mláďata ptáků, ponechejte je na místě nebo je přemístěte pouze kousek na nějaké chráněné místo nebo na strom! Jedná se o mláďata, která už vylétla z hnízda a rodiče je dokrmují na zemi. V případě mláďat zajíců a srnčí ponechejte je na místě nálezů a nesahejte na ně! Matka je, pokud ještě nejsou zcela samostatná, odkládá do bezpečí a pravidelně se k nim vrací na krmení (zpravidla se zdržuje opodál). Pokud kolouchy, malé zajíčky a ptáky odnesete, ztrácí šanci vrátit se do volné přírody! Také ježky jejichž váha se v měsíci listopadu pohybuje kolem 0,5 kg, neodnášejte zbytečně do zajetí!

Pokud se setkáte u příslušného výše jmenovaného orgánu s nečinností ke svému podání, můžete se obrátit na nejblíže vyšší správní orgán.

František Šulgan

BUDEME MÍT V BESKYDECH MLADÉ STRÁŽCE?

Ve dnech 23. – 24. 2. se konal na Bystřičce ukázkový program z tzv. Junior Ranger Projektu. Jak název napovídá jde o mladé strážce přírody – projekt, který úspěšně probíhá v národních parcích celé Evropy dorazil i k nám. A tak 11 dětí spolu se 4 lektory z KRNPu, Správy CHKO Beskydy a ČSOP zkusilo hravou formou své komunikační dovednosti.

Jiří Lehký

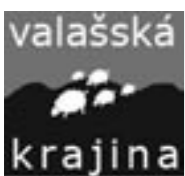
SETKÁNÍ SE STAROSTY

Po příjemném posezení a diskusi se zástupci obcí mikroregionu Valašsko - Horní Vsacko, uskutečněném na konci listopadu 2006 ve Velkých Karlovicích, proběhlo další setkání, tentokrát se starosty obcí Hornolidečska. Setkání se uskutečnilo v prostorách Obecního úřadu Lidečko, 21. února letošního roku. Také zde našli starostové obcí mnoho témat k diskusi s pracovníky Správy CHKO Beskydy. Věříme, že tato setkání jsou přínosem jak pro pracovníky Správy, tak pro zástupce všech obcí.

Petra Vlčková

STRÁNKY VALAŠSKÉ KRAJINY

Navštivte náš web Valašská krajina. Najdete zde mimo jiné aktuality a nabídky akcí především z oblasti ochrany přírody a krajiny v CHKO Beskydy, a také zajímavé články z tisku. Vybrali jsme fotografie z minulých ročníků Fotosoutěže Valašská krajina, které si můžete po přihlášení dle svého vkusu oznámkovat či přidat svůj komentář. www.valasskakrajina.cz

Petra Vlčková

EVROPSKÝ DEN PARKŮ 2007

24. květen je neoficiálním svátkem národních parků a dalších chráněných území, neboť právě v tento den v roce 1909 byly zřízeny první NP na našem kontinentu. Mezinárodní akce „Evropský den parků“

se koná od roku 1999 z iniciativy federace EUROPARC, která sdružuje okolo 400 chráněných území z 38 evropských zemí – jedním z nich je i naše CHKO Beskydy. Tato akce má lidem připomínat význam uchování chráněných území jako důležitého svědectví o bohatství a rozmanitosti přírody.

SOUTĚŽ

Správa CHKO Beskydy při této příležitosti vyhlašuje SOUTĚŽ nejen pro čtenáře našeho zpravodaje. Zašlete-li do konce června na naši adresu (stačí e-mailem: beskydy@nature.cz) vyluštěnou tajenku z letáčku o naučné stezce Lysá hora, zašleme Vám zajímavé tiskoviny o přírodě a krajině Beskyd. Zmíněný letáček bude dostupný na informačních centrech (hlavně pod Lysou horou) a na Správě CHKOB v Rožnově.

Jiří Lehký

DŮL FRENŠTÁT

V roce 1997 měla být zahájena těžba uhlí na Dolu Frenštát. Nebyla. Od tohoto roku se OKD a.s. snaží různými způsoby těžbu připravit. Společnost usilovala o získání dobývacího prostoru na hořlavý zemní plyn vázaný na uhelná ložiska. Nepovedlo se jim to. Od roku 2001 usilují o průzkumnou ražbu kilometrové štoly pod Javorníkem. Dvakrát to zkusili, dvakrát byla ražba zamítnuta. Ta poslední v únoru letošního roku. Po zkušenostech víme, že to budou zkoušet znovu.

Jedním z největších problémů v posledních letech ale není aktivita OKD a.s. Tím problémem je Český báňský úřad a hlavně pracoviště obvodního báňského úřadu v Ostravě.

V roce 2006 jsem ve svém vystoupení v Senátu přítomné senátory žádal, aby bylo provedeno přehodnocení postavení Českého báňského úřadu v právním řádu České republiky. Zatím se tak nestalo. Pracovníci obvodního báňského úřadu

v Ostravě opakovaně porušují základní pravidla správního řádu, nerespektují vyjádření dotčených obcí nebo státní správy jako účastníků řízení a nebo je vůbec ani k řízení nepozvou. Opakovaně vydávají rozhodnutí, která jsou v rozporu s právním řádem České republiky. A my jsme nuceni se opakovaně odvolávat k nadřízeným institucím. A to na dole platí konzervační režim.

Dvě třetiny dobývacího prostoru Dolu Frenštát jsou součástí Chráněné krajinné oblasti Beskydy. Je zde velké množství chráněných rostlin a živočichů. Při vstupu do Evropské unie dostalo toto území další ohodnocení, a to jako území Evropsky významné přírodní lokality Beskydy. Punc kvality podtrhuje skutečnost, že téměř polovina území dobývacího prostoru je součástí významného Ptačího území rovněž evropského významu. Můžeme proto bez ostychu tvrdit - máme zde dobře zachovalou přírodu a krajinu.

Od roku 1992 se zabývám kauzou Dolu Frenštát. I tato poslední „výhra“, kterou je nepovolení ražby průzkumné štoly, nám - myslím tím starosty Trojanovic, Frenštátu p. R. a Kunčic p. O., místostarostu Rožnova p. R., členy občanského sdružení Naše Beskydy a Správu CHKO Beskydy - dala zabrat. Kdybychom aktivně „neútočili“, tak se dnes již na Dole Frenštát těží. Víme, že to budou zkoušet znovu. Poražen bývá ale jenom ten, kdo se jako poražen chová.

František Šulgan

Omluva

V minulém čísle zpravodaje CHKO Beskydy (1/2007) jsme v článku o Naučné stezce Lysá hora „Za tajemstvím Lysé hory...“ omylem uvedli jako jednoho ze sponzorů SME a. s. místo Severomoravské plynárenské, a. s. (SMP a. s.). Touto cestou se Severomoravské plynárenské, a. s. i našim čtenářům velice omlouváme.

Petra Vlčková

VYBRALI JSME PRO VÁS ZAJÍMAVÉ AKCE V BESKYDECH:

VELKÝ JARNÍ ÚKLID NA RADHOŠTI

Odedávna ke svátkům patří i úklid. A protože 24. 5. je svátkem chráněných území, tak společnost its Beskydy s.r.o. spolu se Správou CHKOB, Lesy ČR, s.p. a obcemi připravuje na tento den velký úklid nejnavštěvovanější trasy Beskyd - horského hřebene mezi Pustevnami a Radhoštěm. Podrobnosti k této akci budou zveřejněny v denním tisku a na většině „beskydských“ webových stránek.

PROJDETE SE S NÁMI PO RADHOŠTI

U příležitosti Evropského dne parků pořádá Správa CHKO Beskydy v sobotu 26. 5. 2007 pro zájemce z řad veřejnosti exkurzi po radhoštském hřebeni. Sraz účastníků bude v 9.00 na Pustevnách (u informační tabule CHKO). V doprovodu odborníka ze Správy CHKOB nahlédnete do nejdelší beskydské jeskyně, poznáte kdo žije v Mořském oku a při troše štěstí uvidíte nad sebou kroužit orla.

VÝSTAVA FOTOSOUTĚŽE

VALAŠSKÁ KRAJINA

2. 5. – 29. 5. 2007 – Valašské Meziříčí, Muzeum, Zámek Kinských
4. 6. – 30. 6. 2007 – Informační středisko Pulčín

Z AKCÍ PROJEKTU „VALAŠSKÉ CENTRUM PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ“ ČSOP VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ (www.ochranci.cz):

TERÉNNÍ EXKURZE PRO VEŘEJNOST

1. 5. 2007 – **Vítání ptačího zpěvu** (Choryňské rybníky, střední Pobečví), vedoucí exkurze Mirek Dvorský (vhodné i pro rodiče s dětmi).
7. 6. 2007 – **Příroda Vsetínských vrchů** – NS Okolím Vsetína (fauna, flóra), vedoucí exkurze PaedDr. Jan Pavelka.
17. 6. 2007 – **Exkurze po zajímavých botanických lokalitách v CHKO Beskydy**, vedoucí exkurze Mgr. Marie Popelářová (pro účastníky semináře Ochrana přírody v moravských Karpatech)

VZDĚLÁVACÍ SEMINÁŘE

11. – 12. 5. 2007 – **Naši obojživelníci a plazi**, praktická ochrana a manipulace s nimi, místo konání: SEV Bystřička, terén. Lektor: Ivan Zach.
15. – 17. 6. 2007 – **Příroda v moravských Karpatech a její ochrana**, SEV Bystřička, pracovníci SCHKOB, Mgr. Vlasta Ondrová.

Více akcí na www.valasskakrajina.cz

ACTAEA – společnost pro přírodu a krajinu

Actaea je občanské sdružení, které se zabývá ochranou přírody a krajiny, její současností i historií. Naší snahou je využít odborných znalostí a zkušeností našich členů k hlubšímu poznání přírodního a kulturního dědictví naší země a přispět tak k jeho zachování pro budoucnost. Chceme se také zasazovat o jeho propagaci a popularizaci na veřejnosti. Vydáváme informační letáky, populární i odborné publikace, pořádáme přednášky, exkurse, semináře a školení, připravujeme naučné stezky, zpracováváme plány péče pro chráněná území, botanické a zoologické inventarizační průzkumy a odborné ekologické posudky a studie. Spolupracujeme především se Správami CHKO Beskydy a Jeseníky.

Projekty:

V minulosti jsme se zabývali propagací soustavy **Natura 2000 v CHKO Beskydy a Jeseníky**.

Vydali jsme několik informačních letáků k této problematice a do budoucna připravujeme semináře a školení. Zpracovali jsme množství inventarizačních průzkumů a plánů péče nejen pro Správy CHKO Beskydy a Jeseníky, ale také pro Krajský úřad Moravskoslezského kraje.

Projekt **Zachraňme karpatské mokřady** byl zaměřen na záchranu silně ohrožené a mizející části naší přírody - malých prameništ a rašeliništ v karpatské krajině.

Ve spolupráci se správou CHKO Jeseníky jsme vytvořili Naučnou stezku „**Se skřítkem okolím Pradědu**“, která vede z Ovčárny na Praděd. Má několik zastávek s poutavými informačními panely a byl k ní vydán průvodce. Více na www.praded.org.

Každoročně spolupřádáme **fotosoutěž Valašská krajina**, zaměřenou na lidi a přírodu Valašska (více na www.valasskakrajina.cz). V současné době dokončujeme projekt **Naučná stezka Javorníky**. (Viz tento zpravodaj a www.javorniky.org)

Naše další aktivity jsou nyní zaměřeny spíše na Jeseníky. Zapojili jsme se do projektu „**Rozvoj sítě environmentálních poradenských a informačních center Moravskoslezského kraje**“. Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Actaea bude v jeho rámci řešit téma vztahu ochrany přírody a regionálního rozvoje, implementaci soustavy Natura 2000 ve spolupráci s CHKO Jeseníky a s dalšími nevládními organizacemi. V rámci projektu pořádáme konferenci **Jeseníky v naději II**, zaměřenou na trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu a drobného podnikání v Jeseníkách (www.jesenikyvnadeji.cz).

Kateřina Kočí

KONTAKT:

ACTAEA – společnost pro přírodu a krajinu se sídlem v Rožnově pod Radhoštěm a v Karlovicích (Jeseníky)

www.actaea.cz

e-mail: kocikatka@tiscali.cz

tel.: 554219634, 777044758

BESKYDY - zpravodaj chráněné krajinné oblasti /Ročník III, číslo 2/2007. / Vychází 2 – 4x ročně / Vydává ČSOP Salamandr, (76/13 ZO ČSOP Salamandr, Tylovice 1805, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm, tel.: 571 656 456, e-mail: salamandr@salamandr.info, IČO 702 38 723) ve spolupráci se Správou CHKO Beskydy / Náklad 1000 výtisků. / Vychází v dubnu 2007 v Rožnově pod Radhoštěm.

Tímto číslem se BESKYDY - zpravodaj chráněné krajinné oblasti stal periodickou tiskovinou evidovanou pod MK ČR E 17444

Autoři fotografií: V. Bajer, D. Bartošová, F. Jaskula, M. Kočí, M. Konupka, P. Popelář, F. Šulgan, P. Vlčková, archiv Společnosti pro přírodu a krajinu ACTAEA, archiv ZŠ Raškovice a archiv SCHKO Beskydy / **grafické zpracování:** sumec+ryšková / **tisk:** PROprint, Český Těšín / Zpravodaj je vytištěn na recyklovaném papíře / NEPRODEJNÉ

Tato publikace vychází v rámci projektu Ochrana přírody a krajiny v Beskydech - věc veřejná, který je financován programem Evropské unie - Transition Facility.

Spolufinancováno z prostředků UNDP – GEF v rámci projektu „Zachování biologické rozmanitosti trvalých travních porostů v pohorí Karpat v České republice prostřednictvím cíleného využití nových zdrojů financování Evropské unie“. Více informací a kontakty na www.foa.cz.